

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **PharmDr. M. K., T., S.**, IČO: X., zast. Advokátskou kanceláriou B., s. r. o., so sídlom J., proti žalovanému **V., a. s.** IČO: X., o zaplatenie 8 932,64 € (269 104,60 Sk), na dovolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo dňa 20. novembra 2008 č. k. 1 Cob 319/2008-61, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 20. novembra 2008 č. k. 1 Cob 319/2008-61 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Bratislava V rozsudkom zo dňa 26. 08. 2008 č. k. 41 C 11/07-45 návrh zamietol a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. V odôvodnení uviedol, že medzi účastníkmi nebolo sporné, že žalobca poskytuje zdravotnú starostlivosť vo verejnej lekární T.. V roku 2003 vydal na recepty lieky poistencom právnej predchodkyne žalovaného, ktorých cenu vyúčtovala faktúrou č. 10304053 v sume 1 901 134,22 Sk, splatnou dňa 02. 06. 2003 a faktúrou č. 20304033 v sume 585 585,48 Sk, splatnou dňa 10. 11. 2003, a ktoré faktúry boli uhradené s omeškaním. Z rozsudku Okresného súdu v Martine č. k. 9 C 213/03-27 z 10. 06. 2004 súd zistil, že žalobcovi bol priznaný nárok proti právnej predchodkyňi žalovaného na úhradu sumy 114 432,65 Sk, ktorý zodpovedal v žalobe uplatnenému úroku z omeškania 13% ročne zo zažalovanej istiny 1 901 134,-- Sk titulom omeškania s úhradou faktúry č. 10304053. Z rozsudku Okresného súdu v Martine č. k. 10205/2003-24 zo dňa 06. 05. 2004 súd zistil, že žalobcovi bol priznaný nárok proti právnej predchodkyňi žalovaného na úhradu sumy 34 225,14 Sk, ktorý zodpovedal v žalobe uplatnenému úroku z omeškania 13% ročne zo zažalovanej istiny 585 585,50 Sk titulom omeškania s úhradou faktúry č. 20304033. Z odôvodnení oboch rozsudkov vyplýva, že žalobcovi bol priznaný

v časti príslušenstva uplatnených nárokov ňou požadovaný úrok z omeškania podľa § 517 ods. 2 Obč. zák. Súd v oboch prípadoch vychádzal zo skutočnosti, že účastníci nemali uzavretú zmluvu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti a právnu obranu žalovaného považoval za nedôvodnú. Predmetom tohto súdneho konania bol návrh žalobcu na zaplatenie poplatku z omeškania 0,1% denne za oneskorenú úhradu rovnakých istín, z rovnakých faktúr, za rovnaké obdobie omeškania, ako v uvedených konaniach, vedených na Okresnom súde Martin, kde už bol právoplatne priznaný úrok z omeškania. Pretože v predmetnom konaní nemožno konštatovať totožnosť predmetu konania, súd dospel k záveru, že prekážka rozsúdenej veci mu nevznikla. Súd sa tiež nestotožnil s právnym názorom žalobcu, ktorý vzťah účastníkov podriadil pod všeobecnú úhradu Obchodného zákonníka, pretože žalovaný v oblasti zdravotného poistenia ako verejná inštitúcia nevyvíjal podnikateľskú činnosť, nezabezpečoval verejné potreby vo vzťahu k lekárenským zariadeniam ako podnikateľom. Účastníci neuzavreli ani zmluvu podľa § 262 Obch. zák. Súd tiež konštatoval, že z dikcie § 517 ods. 2 Obč. zák. vyplýva, že zákon vylučuje uplatnenie oboch sankcií za omeškanie vedľa seba. Špeciálny predpis k právnemu vzťahu účastníkov nárok na poplatok z omeškania rieši v § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z. Žalobca sa v konaniach pred Okresným súdom v Martine úspešne domohol uplatneného úroku z omeškania. Súd mal za to, že výroky uvedených rozsudkov sú záväzné, žalobcovi bola priznaná za omeškanie s úhradou faktúr č. 20304033 a č. 10304053 sankcia za omeškanie – úrok z omeškania, a teda nie je možné priznať jej iný druh (poplatok z omeškania). Nie je preto relevantné, že bol uplatnený medzi nimi len peňažný rozdiel. Okrem tohto dôvodu, súd ako ďalší dôvod zamietnutia žaloby, považoval za opodstatnenú námietku premlčania, vznesenú žalovaným. Pretože pohľadávka vznikla z občiansko-právneho vzťahu, právo na zaplatenie majetkovej sankcie za omeškanie v zmysle § 100 Obč. zák. sa premlčalo, nakoľko sa nevykonalo v trojročnej lehote. Súd preto žalobu zamietol.

Krajský súd v Bratislave, ako súd odvolací, na odvolanie žalobcu uznesením zo dňa 20. 11. 2008 č. k. 1 Cob 319/2008-61 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie zastavil. Uviedol, že v konaní, ktoré je predmetom tohto sporu, sa žalobca domáhal časti poplatku z omeškania za oneskorenú úhradu rovnakých faktúr, ako faktúr v konaniach pred Okresným súdom Martin, a to podľa § 38 ods. 4 zák. č. 328/1994 Z. z. Je nesporné, že v oboch konaniach sa jedná o totožných účastníkov konania a totožný predmet konania, pretože nárok žalobkyne vyplýva z rovnakých skutkových i právnych skutočností. Odvolací

súd bol toho názoru, že je vecou žalobcu, že sa v predchádzajúcich konaniach domáhal nižšej sankcie, než ako mu prislúcha zo zákona. Preto si v tomto konaní už nemôže uplatňovať rozdiel, pretože v tom bráni prekážka rozhodnutej veci podľa § 159 ods. 3 O. s. p. Odvolací súd preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie zastavil.

S rozsudkom odvolacieho súdu sa neuspokojil žalobca, ktorý dovolanie podal z dôvodu podľa § 237 písm. f/ O. s. p. Odňatie možnosti konať pred súdom žalobca vidí v tom, že konanie bolo zastavené pre nedostatok procesnej podmienky, hoci záver o tejto otázke nie je správny, pretože konanie nedostatkom procesnej podmienky (prekážkou veci rozhodnutej) netrpí. Má za to, že v konaní sa nedomáhal niečoho duplicitne, ale len tej časti nároku na poplatok z omeškania, ktorý doposiaľ zo strany žalovaného nebol uspokojený. Z výroku právoplatného rozhodnutia Okresného súdu v Martine totiž nijako nevyplýva právna kvalifikácia priznanej peňažnej sumy – a teda pokiaľ by mala byť dodržaná zásada, že pre súd a účastníkov konania je záväzný len výrok rozhodnutia a nie aj jeho zdôvodnenie, nemožno sa ani z tohto pohľadu stotožniť s právnou argumentáciou odvolacieho súdu. Podľa ustálenej súdnej praxe (najmä v dôsledku publikovaného zjednocujúceho stanoviska Ústavného súdu SR č. PL. z. ÚS 1/06) zdravotníckym zariadeniam prináleží nárok na poplatok z omeškania vo výške 0,1% denne aj v prípadoch, ak k omeškaniu zdravotnej poisťovne došlo v čase, kedy bolo platné a účinné ust. § 38 ods. 4 v znení upravujúcom poplatok z omeškania vo výške 0,01%, nakoľko dotknuté ustanovenie v takomto znení stratilo z dôvodu rozporu s Ústavou SR účinnosť i platnosť. Poplatok z omeškania možno uplatniť len vtedy, ak tak ustanovuje osobitný predpis. Z tohto pohľadu Občiansky zákonník nepripúšťa veriteľovi voľbu medzi úrokom z omeškania a poplatkom z omeškania. Zákonná úprava totiž výslovne ustanovuje, že veriteľ má nárok na úrok z omeškania, len ak nemá nárok na poplatok z omeškania. Z uvedeného zjednocujúceho stanoviska Ústavného súdu SR vyplýva, že zdravotnícke zariadenie jednoznačne malo a doteraz má za dotknuté obdobie omeškania zdravotnej poisťovne s úhradou splatných faktúr za poskytnutie zdravotnej starostlivosti nárok na poplatok z omeškania vo výške 0,1% denne. Zo strany žalobcu nikdy nedošlo voči žalovanému (alebo jeho právnomu predchodcovi) k právnemu úkonu „Vzdania sa práva na poplatok z omeškania“. Pod tento inštitút nemožno podriaďovať ani to, že v inom súdnom konaní sa žalobca domáhal nároku právnym titulom úroku z omeškania. Súd má každú vec posudzovať samostatne, bez ohľadu na to, aká právna argumentácia bola iným súdom v inom súdnom konaní zaujatá. Uviedol tiež, že vzťah medzi žalobcom a žalovaným ako

univerzálnym právnym nástupcom transformovanej V. bol v r. 2003, v ktorom roku došlo k omeškaniu s plnením peňažných záväzkov žalovaného, vzťahom občianskoprávnym. Žalobca sa domnieva, že napriek tomu, že až zák. č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach bolo výslovne ustanovené, že na zdravotné poisťovne sa vzťahuje Obchodný zákonník, nie je možné ďalej výkladom ustanovení zák. č. 273/1994 Z. z. v spojení s ust. § 261 ods. 2 Obch. zák. dospieť k záveru, že v r. 2003 nebolo možné záväzkovoprávny vzťah medzi žalobcom ako podnikateľom v oblasti poskytovania lekárenskej starostlivosti a právnym predchodcom žalovaného, ktorý bol zák. č. 273/1994 Z. z. zriadený ako verejnoprávna inštitúcia, podriadiť pod ustanovenia Obchodného zákonníka. Zo znenia ust. § 261 ods. 2 Obch. zák. je totiž zrejmé, že sa ním riadia i vzťahy medzi právnickou osobou, zriadenou zákonom ako verejnoprávna inštitúcia, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti. Žalobca má za to, že v r. 2003 V. pri uhrádzaní nákladov zdravotnej starostlivosti poskytovateľom tejto starostlivosti – zdravotníckym zariadeniam jednoznačne zabezpečovala verejné potreby v oblasti výkonu zdravotného poistenia, a tým de facto zabezpečovala verejné potreby v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti. Žalobca sa preto nestotožňuje s právnym záverom okresného súdu, že z dôvodu, že V. sama zdravotnú starostlivosť neposkytovala, nemožno v súdnej veci hovoriť o tom, že by sa jednalo o zabezpečovanie verejných potrieb. Zo zákonného vymedzenia úloh zdravotnej poisťovne (ust. § 37 zák. č. 273/1994 Z. z.) a zo samotného postavenia poisťovne všeobecne totiž ani nijako nevyplývala skutočnosť, že zdravotná poisťovňa mala zdravotnú starostlivosť poskytovať osobne. Naopak tzv. verejnoprávnosť tejto inštitúcie spočívala práve v tom, že ako poisťovňa zabezpečovala verejné potreby v oblasti zdravotnej starostlivosti okrem iného tým, že uzatvárala zmluvy o poskytovaní zdravotnej starostlivosti s tretími osobami a ďalej vykonávala zdravotné poistenie tým, že prijímala platby poistného a naopak uhrádzala z vybraného poistného náklady za poskytnutú zdravotnú starostlivosť. Súčasne žalobca už v r. 2003 poskytoval zdravotnú starostlivosť okrem iného i za účelom dosiahnutia zisku, a teda splňal zákonné podmienky definície podnikateľa v zmysle Obchodného zákonníka. Podľa názoru žalobcu záver, že dotknutá činnosť V v r. 2003 nespadá pod pojem „zabezpečovanie verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky“, by bol v rozpore so znením a výkladom ust. § 262 ods. 2 Obch. zák. a ustálenej praxe. Z tohto dôvodu považuje žalobca námietku premlčania za neopodstatnenú, keďže na záväzkový vzťah účastníkov konania je nutné aplikovať ustanovenia o premlčaní v Obchodnom zákonníku, t. j. v tomto prípade

4-ročnú premlčaciu dobu. Z uvedených dôvodov navrhuje napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací v zmysle § 10a O. s. p. po zistení, že žalobca podal dovolanie včas, toto prejednal podľa § 242 ods. 1 a § 243a ods. 1 O. s. p., bez nariadenia pojednávania a po zistení, že dovolanie podal účastník včas a proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento mimoriadny opravný prostriedok prípustný, po preskúmaní uznesenia odvolacieho súdu dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Podľa § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Ak odvolací súd rozhodne uznesením, je proti jeho rozhodnutiu prípustné dovolanie v prípadoch upravených ust. § 239 ods. 1 a 2 O. s. p., z ktorých ustanovení prípustnosť dovolania v predmetnej veci nemožno vyvodiť.

Dovoláním z dôvodov uvedených v § 237 O. s. p. je možné napadnúť všetky rozhodnutia odvolacieho súdu bez ohľadu na formu rozhodnutia, na jeho obsah alebo na povahu predmetu konania. Prípustnosť dovolania podľa § 237 O. s. p. nie je daná tým, že dovolateľ tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou z väd, uvedených v tomto ustanovení. Dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je v tomto prípade prípustné iba vtedy, ak touto vadou rozhodnutie skutočne trpí, t. j. ak nastali skutočnosti, v dôsledku ktorých vada vznikla a prejavila sa v rozhodnutí (postupe) odvolacieho súdu. K tomu, či rozhodnutie odvolacieho súdu trpí niektorou z väd uvedených v § 237 O. s. p., prihliada dovolací súd nielen na podnet odvolateľa, ale z úradnej povinnosti (§ 242 O. s. p.).

Žalobca podal dovolanie z dôvodu podľa § 237 písm. f/ O. s. p., že zastavením konania o jeho žalobe pre nedostatok procesnej podmienky – prekážku veci rozhodnutej - mu bola odňatá možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorý znemožnil účastníkovi v konaní realizáciu tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

V zmysle ust. § 103 O. s. p. je súd povinný kedykoľvek za konania prihliadať na to, či sú splnené podmienky konania, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania). Ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

Medzi neodstrániteľnú prekážku konania patrí prekážka právoplatne rozhodnutej veci – rei iudicatae, ktorá vyplýva z ust. § 159 ods. 3 O. s. p. a ktorá bráni tomu, aby vec, o ktorej bolo právoplatne rozhodnuté, bola opäť prejednaná.

Za vec rovnakú treba považovať uplatnenie toho istého nároku alebo stavu, o ktorom bolo už právoplatne rozhodnuté, pokiaľ je súčasne daná totožnosť osôb a totožnosť predmetu konania.

Totožnosť predmetu konania je daná vtedy, ak ten istý nárok alebo stav, vymedzený žalobným petitom, vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, ktorými bol už uplatnený (z rovnakého skutku). Prekážku rozsúdenej veci však tvorí právoplatné rozhodnutie súdu iba v takom rozsahu, v akom sa o predmete konania rozhodlo, preto ak bola uplatnená iba časť nároku, tvorí právoplatné rozhodnutie prekážku rei iudicatae iba v rozsahu nároku, o ktorom bolo súdom už právoplatne rozhodnuté.

Z obsahu spisu je zrejmé, že žalobca sa v predmetnom konaní domáha zaplataenia poplatku z omeškania vo výške 0,1% podľa § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z. síce z rovnakých faktúr a za rovnaké obdobie, ako v konaniach vedených pred Okresným súdom Martin č. k. 9 C 213/2003 a č. k. 10 C 205/2003, avšak vo výške rozdielu medzi nárokom z titulu poplatku z omeškania a úrokom z omeškania, ktorý mu bol uvedenými právoplatnými rozhodnutiami súdu už priznaný.

Pretože právoplatný rozsudok tvorí prekážku iba v rozsahu jeho výroku vo veci, nemožno vyvodiť záver o tom, že prejednaniu predmetnej veci bráni rei iudicatae, nakoľko o žalobcom uplatnenej časti požadovaného nároku nebolo právoplatne rozhodnuté.

Keďže zastavením konania došlo k vade, zakladajúcej prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p., Najvyšší súd Slovenskej republiky preto napadnuté uznesenie odvolacieho súdu podľa § 243 ods. 2 O. s. p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 21. apríla 2010

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová